

१४ व्या वित्त आयोगांतर्गत ५ वर्षांच्या
कालावधीकरीता स्थापन करण्यात
आलेली १४ कौटुंबिक न्यायालये
नियमित / कायमस्वरूपी करण्यास
मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
विधि व न्याय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : कौटुंबिक ११२२/प्र.क्र.१२/का- ९
मंत्रालय, मुंबई -४०० ०३२,
दिनांक :-०१.०४.२०२२.

वाचा :-

१. केंद्र शासनाचे दि.२९ मे, २०१५ चे पत्र (१४ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी)
२. विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय, क्र.कौटुंबिक-१११५/६२९/प्र.क्र.१८९/का-९,
दि. २०.०७.२०१६.
३. विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय, क्र. कौटुंबिक-१११६/३७६/प्र.क्र.८६/का-९, दि. १३.१०.२०१६.
४. विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय, क्र. कौटुंबिक-१११६/३७६/प्र.क्र.८६/का-९, दि. १५.०६.२०१७.
५. विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय, क्र. कौटुंबिक-१११६/प्र.क्र.२२२/का-९, दि. १८.०८.२०१७.
६. विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय, क्र. कौटुंबिक-१११६/प्र.क्र.२२२/का-९, दि. ०३.०७.२०२०.
७. विधि व न्याय विभाग, शासन निर्णय, क्र. कौटुंबिक-१११६/प्र.क्र.२२२/का-९, दि. २४.०३.२०२१.
८. मा. उच्च न्यायालयाचे पत्र क्र. B(W) A-६८०४/१९९२/१३२/२३१५, दि.२५.०१.२०२२ व पत्र क्र.
B(W) A- ६८०४/१९९२/४११/५१२५, दि.१५.०२.२०२२.

प्रस्तावना :-

कौटुंबिक न्यायालय अधिनियम १९८४ च्या कलम ३ मधील तरतूद व १४ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारसीनुसार संदर्भ क्र. २ येथील शासन निर्णयान्वये लातूर येथे, संदर्भ क्र. ३ व ४ येथील शासन निर्णयान्वये बीड, जालना, उस्मानाबाद, परभणी येथे व संदर्भ क्र. ५ येथील शासन निर्णयानुसार सांगली, रायगड-अलिबाग, जळगाव, यवतमाळ, अहमदनगर, सातारा, धुळे, बुलढाणा व भंडारा येथे, याप्रमाणे राज्यात एकूण १४ कौटुंबिक न्यायालये स्थापन करण्यास व त्याकरीता आवश्यक पदे निर्माण करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. तसेच, संदर्भ क्र. ५, ६ व ७ येथील शासन निर्णयान्वये सदर न्यायालये कार्यान्वित झाल्याच्या दिनांकापासून पुढील ५ वर्षांच्या कालावधीकरीता सुरु ठेवण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

१४ व्या वित्त आयोगांतर्गत स्थापन करण्यात आलेल्या कौटुंबिक न्यायालयांच्या कार्यक्षेत्रात वाढ करून सदर न्यायालयांचे कार्यक्षेत्र (अधिकारितेच्या स्थानिक मर्यादा) संबंधित महानगरपालिका/नगरपालिका व्यतिरिक्त संबंधित तालुक्यांच्या क्षेत्राशी समकक्ष निश्चित व घोषित करण्यात आले आहे. सदर १४ कौटुंबिक न्यायालयांच्या कार्यक्षेत्रात वाढ करण्यात आल्याने, सदर न्यायालयांत दाखल प्रकरणांची संख्यादेखील मोठ्या प्रमाणात वाढली आहे.

कौटुंबिक न्यायालयांमधील प्रलंबित प्रकरणांची संख्या, तसेच न्यायालयांचे स्थानिक कार्यक्षेत्रात वाढ झाल्याने सदर न्यायालयांमध्ये वाढत्या न्यायालयीन प्रकरणांची संख्या विचारात घेता, मा. उच्च न्यायालयाने संदर्भ क्र. ८ च्या पत्रान्वये १४ व्या वित्त आयोगांतर्गत स्थापन करण्यात आलेली १४ कौटुंबिक न्यायालये नियमित/कायमस्वरूपी करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनास सादर केला आहे. त्यानुसार, सदर १४ कौटुंबिक न्यायालये नियमित/कायमस्वरूपी करण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

१४ व्या वित्त आयोगांतर्गत ५ वर्षांच्या कालावधीकरीता स्थापन करण्यात आलेली लातूर, उस्मानाबाद, बीड, जालना, परभणी, सांगली, रायगड-अलिबाग, जळगाव, यवतमाळ, अहमदनगर, सातारा, धुळे, बुलढाणा व भंडारा येथील प्रत्येकी १ याप्रमाणे एकूण १४ कौटुंबिक न्यायालये नियमित/कायमस्वरूपी करण्यास याद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

२. याप्रित्यर्थ होणारा खर्च वित्तीय वर्ष २०२२-२३ मध्ये "मागणी क्रमांक जे-१, २०१४, न्यायदान, १०२ -उच्च न्यायालये (१३) १४ व्या वित्त आयोगांतर्गत योजना (१३)(०२) कौटुंबिक न्यायालये (अनिवार्य), सांकेतांक क्रमांक २०१४ ०६०१" या लेखाशीर्षाखाली भागविण्यात यावा.

तदनंतर, वित्तीय वर्ष २०२३-२४ पासून याप्रित्यर्थ होणारा खर्च "मागणी क्र.जे-१, २०१४, न्यायदान-१०५ दिवाणी व सत्र न्यायालये-(०१)(०२) प्रमुख न्यायाधीश, कौटुंबिक न्यायालय, सांकेतांक क्रमांक २०१४ ०३४१" या लेखाशीर्षाखाली संबंधित वित्तीय वर्षासाठी मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

३. वित्तीय वर्ष २०२३-२४ पासून याप्रित्यर्थ होणारा खर्च भागविण्यासाठी "मागणी क्र.जे-१, २०१४, न्यायदान-१०५ दिवाणी व सत्र न्यायालये-(०१)(०२) प्रमुख न्यायाधीश, कौटुंबिक न्यायालय, सांकेतांक क्रमांक २०१४ ०३४१" या लेखाशीर्षाखाली संबंधित वित्तीय वर्षात विहित कार्यपद्धतीनुसार अर्थसंकल्पीय तरतूद संबंधित नियंत्रक अधिकारी यांनी करणे आवश्यक राहिल.

४. सामान्य प्रशासन विभागाच्या दि.०१.०८.२०११ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार हार्डवेअर सामुग्रीची निश्चित करण्यात आलेली ५ वर्षांची कालमर्यादा पूर्ण झाल्यानंतर अथवा हार्डवेअर सामुग्री पूर्णतः नादुरुस्त झाल्यानंतर संबंधित न्यायालयांसाठी हार्डवेअर सामुग्री खरेदीकरीता विहित नियमानुसार खर्च करण्यात यावा.

५. हा शासन निर्णय मा. मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेने तसेच वित्त विभागाच्या सहमतीने आणि त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २२६/व्यय-५, दिनांक २४.०२.२०२२ व अनौपचारिक संदर्भ क्र. प्र.क्र.१५/ विआक, दिनांक २५.०२.२०२२ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.go.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२२०४०११३०१३८४५१२ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(आनंद भारत होडावडेकर)
उप विधि सल्लागार-नि-उप सचिव

प्रतः

१. मा. राज्यपालांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
३. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा / विधानपरिषद,
४. मा. महाप्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई,
५. संबंधित प्रमुख न्यायाधीश, जिल्हा व सत्र न्यायालये / कौटुंबिक न्यायालये,
६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा / मुळ शाखा), मुंबई,
७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, नागपूर, औरंगाबाद व पणजी खंडपीठ,
८. संचालक, अभियोग संचालनालय, मुंबई,
९. सह संचालक, न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, उत्तन/नागपूर,
१०. सदस्य सचिव, विधि सेवा प्राधिकरण, मुंबई,
११. महालेखापाल- एक (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखा परीक्षा), मुंबई,
१२. महालेखापाल- दोन (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखा परीक्षा), नागपूर,
१३. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१४. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
१५. वित्त विभाग, वित्त आयोग कक्ष /व्यय-५/ अर्थ-११/ विआक,
१६. विधि व न्याय विभागातील सर्व कार्यासने.
१७. निवड नस्ती.